

Det virkelige guld

Der var altså virkelig tale om et kursskifte, da mor og far blev omvendt, og det satte sig spor på mange områder. Tydeligst var forandringen hos far. Han holdt op med at bande, han holdt op med at drikke, og han holdt op med at slå. Far, der aldrig havde kendt nogen værdi hos sig selv, befandt sig pludselig i en situation, hvor han begyndte at forstå: Jeg har værdi! Det var en forandring, der kunne mærkes.

De ydre omstændigheder derimod blev der ikke ændret så meget ved. Vi var stadig fattige, og noget af det, som har fæstnet sig meget stærkt i erindringerne, er, hvor hurtigt vi børn fik lært, at der var forskel på folk, og at vi hørte til dem, der stod på rangstigenes nederste trin. Proprietæren og storbønderne derimod, de stod for noget helt andet. De repræsenterede en verden, som var lukket for os.

Som nævnt var vi syv søskende: Lindegaard, Erik, Lisse, Hanne, Tove, Jørgen og så mig som rosinen i pølseenden. Men vi kunne have været ni, dersom alle havde levet.

Mor har fortalt om et af disse børns død. Hver dag skulle hun tidligt op og hjælpe til i stalden, og mens vi var helt små, kom vi med derud. Så kunne hun holde øje med os. Men så snart vi var store nok og kunne sove videre, når hun var gået, måtte de ældste søskende passe de mindste.

Hvor gammel barnet var, husker jeg ikke, men det korte af det lange er, at da mor en morgen kom hjem, lå den lille kvalt under dynen. De dyner, man havde dengang, var meget tunge. En storebror eller -søster havde så – givetvis i den bedste mening – taget den lille op i den store seng, og så var det gået galt.

Ud over det forfærdelige i at miste et barn måtte mor og far opleve,

at der ikke var megen trøst at hente hos proprietæren. Da han fik det at vide, sagde han: ”Nå hvad, I kan jo lave en mere.”

Sætningen viser i et glimt, hvordan forholdene var, og hvor lidt man regnede de ”små” i samfundet – i såvel konkret som økonomisk forstand.

Denne forskel mellem rig og fattig blev vi mindet om hver dag. Under krigen var der benzinmangel, og herskabets gæster blev derfor hentet ved stationen i hestetrukken karet. Det var staldkarlens opgave. Til lejligheden var han iført flot tøj, hat og hvide handsker. Vognen blev trukket af to store sorte heste. Flot så det ud. Og det var en begivenhed, vi børn hver gang fulgte med benovelse.

Min bror Jørgen og jeg tog ofte livtag. Jørgen var både større og ældre end jeg, men jeg var hurtigere, så han vandt bestemt ikke hver gang. Proprietæren havde set det flere gange, og engang, da der kom fint besøg, og Jørgen og jeg stod og så på, kaldte han på os:

”Vi vil gerne se jer tage livtag,” sagde han.

Gæsterne skulle altså se på. Vi vidste, at der vankede nogle håndører i belønning. Så vi stillede op uden protester, og jeg vandt. Det var det, de ville se. Det vidste Jørgen godt. Men så snart vi havde samlet pengene op, og de ”fine” var gået, tudede Jørgen højlydt. Vores plads i samfundet fik vi altså hurtigt lært at kende. Det glemmer man aldrig. Og jeg bærer arven fra dengang med mig den dag i dag.

Når jeg i dag fortæller om nogle af de her ting, kan det jo virke nærmest latterligt. Jeg husker for eksempel, hvilken begivenhed det var, da vi fik en lænestol. Det var noget, jeg fortalte om i skolen dagen efter. Men ingen grinede ad mig af den grund. De vidste godt, hvad det betød at få en lænestol. Det var virkelig noget fint og flot.

På samme måde var det et højdepunkt, når far og mor fik nyt tøj. Så blev det taget frem og sendt rundt, når vi havde gæster, så de kunne

mærke, hvor fint og godt stoffet var.

Apropos tøj: Det var en kolossal mangelvare, særlig under og lige efter krigen. Det betød blandt andet, at jeg gik i mine søstres aflagte underbukser. Og jeg var ved at gå i jorden af skam bare ved tanken om, at nogen skulle finde ud af det. Engang lige efter krigen havde mor imidlertid fået fat i en gammel uldfrakke. Det var en helt fund. Den skulle der syes bukser til mig af. Så jeg var nødt til at trække de gamle af, da jeg skulle prøve de nye nede hos syersken. Men det ville jeg ikke.

”Nå, hwoffor will do in’ det, bette Jeens,” spurgte Ålborgine, som syersken blev kaldt.

”Det will a in’, for det a hår tøseujerbowser po” mumlede jeg skamfuldt.

Ålborgine forstod problemet og trøstede:

”Det ska’ du in’ være lie å, bette Jeens, mien knejter goer oss’ i tøseujerbowser.”

Den oplysning tog på en eller anden måde toppen af skammen.

Én gang om året gik døren op til den anden verden. Det var til høstgildet på *Øster Ashund*. Alle ansatte med ægtefæller og børn blev indbudt til fest i stuehuset. Bare dette at komme indenfor i disse store stuer var en oplevelse. Og maden: For det første var der masser af den – og sodavand, som vi ellers aldrig fik. For det andet var der dessert. Husjomfruen kom hen til mig og sagde: ”Så, bette Jens, nu må du spise og drikke alt, hvad du kan!” Den opfordring kunne jeg jo ikke sige nej til, men jeg måtte hvert år erkende, at maven blev mæt lang tid før øjnene.

Efter måltidet blev der spillet og danset. Det var en fest, som overgik alt, hvad vi ellers kendte til.

Som barn var jeg nok ret fokuseret på den der materielle rigdom, og jeg tænkte, at proprietæren måtte da være lykkelig. Og hvis bare vi

havde vandhaner og ”træk og slip” og badeværelse, så ville vi blive lige så lykkelige. For det måtte de da være, tænkte jeg, når jeg stod og skuede ind i dette herlige rig, som vi andre kun kunne drømme om.

Siden skete der jo meget: Jeg fik alle de vandhaner, jeg ville have, og alle de gulvtæpper, jeg drømte om, og alle de lænestole, jeg gad sidde i. Jeg fik det alt sammen. Men: Lykken var ikke med. Den virkelige rigdom kan ikke måles i lænestole og væg til væg-tæpper.

Nej, det virkelige guld, det var det, mor og far fandt, da de blev omvendt. Troen på Kristus. Den er så meget mere værd end det jordiske guld. Men du kan ikke selv tage den. Du skal have den givet, og Gud skal holde den i live.

Det kan han, og det vil han. Det har jeg selv erfaret. Og jeg har mødt det hos andre, der var kastet ud i det yderste mørke; mennesker, som ellers var nogle pylrehoveder, og som jeg var angst for at besøge, fordi jeg vidste, hvor alvorligt det stod til. Og så mødte jeg dem afklaret. De vidste, de var i Guds hånd.

I sådanne situationer forstår man virkelig betydningen af bibelordet: ”Som din dag er, skal din styrke være.”